

Kunnan ja kirkonkylän/kyläkeskuksen nimi ja vastaajan/yhteyshenkilön tiedot:

Muuruvesi /Juankosken pitäjäraati / Päivi Marttila

1. Tilat täyteen – käyttöasteen nosto

Kirkonkylässä/kyläkeskuksessa olevien tyhjien (käyttökuntoisten) tilojen määrä: 12

Tilat ovat:

- Kunnan omistamat julkisen palvelun kiinteistöt (koulut, virastot yms.) 0 kpl
- Kunnan omistamat yrityskäyttöön tarkoitetut tilat 1 kpl
- 1. Muuruveden satamamakasiini, Rantatie 9
- Kunnan omistamat asuinkiinteistöt 2 kpl
- 1. Yksi ”vanhustentalojen” kolmesta rivitalosta, Oppipolku
- 2. Entinen toimintatuparakennus, Rantatie
- Valtion omistamat kiinteistöt 0 kpl
- Yritysten ja yhteisöjen omistamat tyhjät tilat 9 kpl
- 1. Terhontori (etsitään kyläkaupan jatkajaa)
- 2. Maatalousoppilaitos, n. 7 rakennusta (toimintaa siirretään pois)
- 3. Entisen pankkitalon liikehuoneistotilat (mahd. yksityisomistuksessa)

Kirkonkylässä/kyläkeskuksessa olevien vajaakäyttöiset tilat 6 kpl

Tilat ovat:

- julkiset tilat, toimistot, virastot 1 kpl
- 1. Muuruveden kirkko
- koulut, kirjastot, muut palvelupisteet
- 1. Muuruveden koulu 1 kpl
- liikunta- tai muut harrastetilat, yritystilat 5 kpl
- 1. Muuruveden Kylätalo
- 2. Muuruveden koulun liikuntasali
- 3. Entisen postitalon Rantatie 7 liikehuoneisto- ja asuintilat
- 4. Muuruveden urheilukentän kioskirakennus
- 5. Muuruveden seurakuntatalo

Kirkonkylän/kyläkeskuksen yleisilme kaipaa kohentamista: Kyllä

Kunnassa on kiinteistö- tai toimitilaohjelma tai vastaava: Ei tiedossa

2. Palveluaukot:

Kirkonkylästä/kyläkeskuksesta on hävinnyt/loppunut/siirtynyt palveluja muualle maaseutuun kohdistuvissa muutoksissa:

Valtion palveluita: kyllä

Mitä palveluita?

- Muuruvedellä ei ole valtion palveluita tai palvelupisteitä. Asiointimatkat ovat 30-60 kilometriä. (Lähin Kela Nilsiässä, lähin TE-toimisto Siilinjärvellä, verotoimisto Kuopiossa.) Lähin terveysasema / hammashuolto Juankoskella 12 km päässä.

Minne tai miksi?

- Taloudelliset syyt tai käyttöasteen vähäisyys. Palveluiden jatkuva keskittäminen isompiin asutuskeskuksiin.

Kunnan palveluita: kyllä

Mitä palveluita?

- Ei enää tarjolla kaupungin tukemia kesätyöpaikkoja nuorille
- Kouluterveydenhoitaja (käy 1 kertaa viikossa)
- Kyläkirjasto
- Nuorten toiminta ja senioritoiminta, vanhusten virike- ja hyvinvointitoiminta.

Minne tai miksi?

- Käytännöt työllistämässä muuttuneet, tai palkkaaminen koetaan hankalaksi. Hammashuolto ja kouluterveydenhoito taloudellisista tai käyttöasteellisista syistä. Kirjastopalvelut siirtyivät Juankoskelle. Nuorten toiminta WALIMO Juankoskella.

Yritysten palveluita: kyllä

Mitä palveluita?

- Posti, veikkaus, parturit, parturikampaamot, matkahuolto, kyläkauppa, huoltoasema, leipomo, apteekki, pankit, ammatillinen koulutus, työelämään valmentava koulutus (TELMA), laskujenmaksupääte.

Julkisen liikenteen vuorot muille alueille vähentyneet merkittävästi.

Ongelmat traktoriurakoitsijoiden löytämiseksi lumen aurausta varten.

Minne tai miksi?

- Posti, matkahuolto, päivittäistavaramyynti ja palveleva lihatiski hävisivät kyläkauppiaan edesmenon vuoksi. Parturit ja kampaamot lopettivat eläköitymisen takia, uusia jatkajia ei ole löytynyt. Huoltoasematoiminta ja leipomopalvelut loppuivat todennäköisimmin kannattavuusongelmien takia 90- luvulla. Osuuspankki lakkautettiin vähäisen käyttöasteen myötä, jolloin vähitellen loppui myös samassa rakennuksessa olleen apteekin toiminta. Ammatillinen koulutus ajettiin vähin erin alas myymällä kiinteistöjä ja opetustila yksityisille Muuruveden maatalousoppilaitokselta. Syynä opetuksen loppumiselle on kannattavuus ja aloittavien opiskelijoiden vähyys. Myös työelämään valmentava koulutus (TELMA) loppuu päätöksen myötä. Kylällä oli muutamia vuosia sitten osuuspankin piste laskujen maksua varten. Parhaimmillaan 90- luvulla kylällä toimi 3 pankkia.

Järjestöjen palveluita tai toimintaa: kyllä

Mitä palveluita tai toimintaa?

- Ikäihmisten järjestöt toimivat pääsääntöisesti Juankoskella, ei Marttojen toimintaa, ei näkyvää eläkeläistoimintaa, partiolla on kerhotoimintaa, muttei lippukuntaa Muuruvedellä, vapaa-ajan musiikkiopetus puuttuu jne.

Minne tai miksi?

- Toiminta ja kokoustaminen keskittynyt Juankoskelle tai kauemmaksi.

Seurakunnan palveluita tai toimintaa: (ei havaittavissa palveluaukkoja)

Mitä palveluita tai toimintaa?

Seurakunnan toiminta katsotaan säilyneen hyvällä tasolla.

Minne ja miksi?

-

3. Palvelutarpeet

Kirkonkylässä/kyläkeskuksessa on tunnistettu palvelutarpeet, mutta palveluja ei ole saatavilla:

Julkiset palvelut

Päivittäinen tai toistuva tarve, mikä palvelu?

- Palveluliikenne (kauppa ja pankkimatkat, muu asiointi)
Nuorisotyötoiminta
- Sosiaalityöhön liittyvä toiminta
- Terveystieteiden palvelut ikääntyvälle väestölle
- Satamapalvelut (veneiden jätehuolto)
- Matonpesupaikka
- Palvelun tarve ajoittainen, mikä palvelu?

Yritysten palvelut

Päivittäinen tai toistuva tarve, mikä palvelu?

- Parturikampaajat, posti, matkahuolto, elintarvikekauppa, ravintolapalvelut, joukkoliikenteen palvelut, ikäihmisten palvelut, huoltoasema- tai kylmäasemapalvelut.

Palvelun tarve ajoittainen, mikä palvelu?

- Pankkiauto, ajoittaiset terveydenhoidon palvelut

Järjestöjen, seurakuntien tai muiden yhteisöjen palvelut?

Päivittäinen tai toistuva tarve, mikä palvelu?

Ikäihmisten palvelut, 4H toiminnan vahvistaminen

Palvelun tarve ajoittainen, mikä palvelu?

Palvelutarpeita todennäköisesti on, mutta niitä ei ole tunnistettu/kartoitettu: kyllä

4. Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Miten asukkaiden saatavilla ja saavutettavissa ovat ne palvelut, joita tarvitaan päivittäin tai toistuvasti, mutta niitä ei saa kirkonkylästä/kyläkeskuksesta?

Julkiset palvelut:

Julkiset palvelut Kelan n. 25 km päässä, verottajan ja TE- toimistojen palvelut 42 km päässä. Lähemmät sotepalvelut 12 km päässä.

Yritysten palvelut:

Parturit ja kampaamot, pankkikonttorit, posti, matkahuolto, rautakauppa, apteekki, optikko, ravintolat ja elintarvikekioskit puuttuvat Muuruvedeltä, mutta ovat Juankoskella.

Järjestöjen, seurakuntien ja yhteisöjen palvelut:

Järjestöjen, seurakuntien pääpaikat ja kokoustaminen Juankoskella.

5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä asukkaiden osallisuus

Suuri tarve kehittämiselle: kyllä

5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä asukkaiden osallisuus

Muuruveden kylällä on julkisten palvelujen saatavuus hyvin niukkaa. Julkinen liikenteen vuoroja on erittäin vähän, eivätkä ne mahdollista esim. Kuopion kulttuuritapahtumiin osallistumista iltaisin. Kirjastoauto käy kerran viikossa. Kansalaisopiston kurseja on jossain määrin. Nuorisoa palvelee etsivä nuorisotyön Walkers-auto. Ikäihmisten palvelut vaihtelevat ja kohdistuvat vain tehtyihin asiakassuhteisiin.

Seurakunta järjestää kouluikäisille lapsille sählyä kerran viikossa ja kokkikerhon kerran viikossa, sekä diakonin tapaamisia aikuisille kaksi kertaa kuukaudessa.

Muuruveden Jyske on talkoilla kunnostanut kylätalon, missä kansalaisopisto toimii. Kyläyhdistyksellä on pieni kuntosali, mitä Kyläyhdistyksen jäsenet voi käyttää pientä maksua vastaan.

Muuruveden kyläkaupan omistaja menehtyi kuukausi sitten, eikä toiminnan jatkajaa ole näköpiirissä, samalla loppui myös postin toiminta. Topin luomumyymälä toimii, mutta luomutuotteisiin perustuva toiminta on luonnollisesti rajallista. Paikallisen 1908 perustetun maatalousoppilaitoksen toiminnan lopettaminen ja koulutuksen siirtäminen Toivalaan on kyläläisille suuri pettymys.

Kylän asukkaista on suuri osa ikääntyvää väestöä ja heidän terveydestä ja hyvinvoinnista tulisi huolehtia kokonaisvaltaisemmin ja tukien heidän selviytymistään mahdollisimman pitkälle omassa kodissaan, siihen tarvitaan säännöllisiä palveluita: terveydenhoitajan, sosiaalityöntekijän, ajoittain fysioterapeutin ja psykologin osaamisen palveluita. Työttömät, syrjäytymisvaarassa olevat ja

mielenterveyskuntoutujat saisivat tukea selviytymiseensä palveluiden kehittämisen, aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntymisen myötä ja varmasti myös työllistymismahdollisuuksia, Hyvinvoinnin parantuminen koostu usein pienistä selviytymisistä tukevista toimista ja mahdollisuuksista esim. vertaisryhmien toimintaan..

Kouluttautumisaktiivisuus on Itä-Suomen alueella, varsinkin poikien kohdalta, tutkimusten perusteella huono, mikä taas voi usein johtaa syrjäytymiseen. Nuorisolla ei ole omaa kokoontumispaikkaa, Walkers-auto vierailee Kuopiosta, toiminnan jatkosta ei huhtikuun 2018 jälkeen ole tietoa. Etsivä nuorisotyön jatko on tärkeä ja nuoret tarvitsevat tilaa, missä järjestää omaehtoista toimintaa.

Muuruveden kylältä on useita palveluita lopettanut toimintansa, joten koulutuksen, toiminnan ja palveluiden saaminen kylään toisi aktiivisuutta, osallisuutta ja mahdollisuuksia löytää työllistymismahdollisuuksia, kehittää jo olemassa olevia elinkeinoja, ennen kaikkea uskoa tulevaisuuteen kylällä. Palveluiden (toiminnan) lisääntymisen myötä paranisi mahdollisuus saada kylään kauppa, mikä on kuitenkin perustarve, mitä ilman on vaikea selviytyä.

Muuruveden kyläyhdistys on aktiivinen ja järjestää talolla erilaisia tapahtumia, mutta tarvitaan asiantuntijoita ja palveluita, jotta saataisiin kaikille väestöryhmille hyvinvointia tukevaa toimintaa ja täten myös aktiivisuutta oman tilanteen hallitsemiseksi ja osallisuutta toiminnan kehittämiseen. Aktiivisuus kylällä perustuu pitkälti Kyläyhdistyksen aktiivisuuteen, Jyskeen tuella. Liikuntaa harrastavia yksittäisiä henkilöitä on jonkin verran, mutta useampia pitäisi saada liikunnan piiriin ja yleensä harrastuksiin.

Kokoontumis- ja tapaamispaikkoja ei kylässä ole millekään ikäryhmälle, mikäli ei ole jokin tapahtuma. Hyvinvoinnin- ja terveyden tukeminen mahdollistuu asiantuntijoiden ja Kyläyhdistyksen tietämyksen pohjalta.

6. kunnan rooli

Kuntamme osoittaa hankkeen toteuttamiseen ja kumppanuuksien kehittämiseen henkilöresursseja, tarvittaessa kokoontumistiloja tai muita resursseja

kyllä ei

Kunnasta nimetään henkilö, joka koordinoi paikallista kehittämistä: toimii hankkeen yhteyshenkilönä, kutsuu koolle kumppaneita ja tarvittaessa välittää heille tietoa

kyllä ei

Tiedotamme hankkeesta laajasti kuntaorganisaatiossa sekä henkilökunnalle että viranhaltijoille ja aktivoimme heitä osallistumaan hankkeen toteutukseen

kyllä ei

Kuntamme osoittaa sitoutumisen hankkeen toimenpiteisiin kunnanhallituksen – ja/tai valtuuston päätöksellä

kyllä ei

7. Vapaa perustelu, miksi esitetty kirkonkylä/kyläkeskus pitäisi valita kirkonkylät palvelukeskuksina hankkeen pilotiksi?

Esitämme Muuruveden kyläkeskusta ”kirkonkylät palvelukeskuksina-hankkeen” pilotiksi, keskeisenä toimintaympäristönä nyt vielä toimivan Muuruveden maatalousoppilaitoksen rakennukset ympäristöineen.

Muuruvesi valittiin 2016 Pohjois-Savon vuoden kyläksi, mikä on aktiivisen kyläyhdistyksen ja urheiluseura Jyskeen ansiota. Kuuden vuoden ajan talkoitiin Kylätalo toimivaksi ja kauniiksi toimintapisteeksi. Talolla kokoontuu muutama kansalaisopiston ryhmä ja yhdessä paikallisen urheiluseura Jyskeen kanssa on talolla vuoden mittaan useita tapahtumia. Maalla-lehden äänestyksessä oli Muuruvesi ehdolla valtakunnalliseksi vuoden kyläksi. Kyläyhdistyksellä on myös pieni kuntosalihuone käytettävissä jäsenilleen pientä maksua vastaan. Kylätalolla vierailee Kuopiosta myös Walkers-auto, nuorten kohtaamispaikka. Auton toiminta jatkuu huhtikuulle saakka, jatkosta ei ole vielä päätöstä.

Muuruvesi on vanha maatalouspitäjä, Muuruveden opisto (nyk. Muuruveden maatalousoppilaitos) perustettiin vuonna 1908. Oppilaitos sijaitsee Muuruveden rannalla, kauniilla paikalla, aikanaan kalastoltaan rikkaalla Nilsiän reitillä. Taitelija Eero Järnefelt on ikuistanut silloisen opiston opetustilan lehmät teokseensa ”Lehmisavu”.

Maatalousoppilaitoksen toiminta siirretään Toivalaan, eikä ensi keväänä oteta enää uusia oppilaita. Opetusmaatila myytiin pari vuotta sitten. Koulun tiloille haetaan ostajaa. Nykymaanviljely ja karjatalous eivät paikallisten tuottajien mukaan enää kiinnosta nuoria.

Maatalousoppilaitoksella on osaamista ja kokemusta **luomuviljelystä**, minkä jatkuminen ja kehittäminen mahdollistaisi alueelle osaamista ja mahdollisuuksia, suunnittelemalla ja toteuttamalla koulutuksia yhdessä paikallisten osaajien kanssa. Samaan yhteyteen sopii hyvin esim. **luonnontuotteiden kehittäminen** elintarvikkeiksi ja hoitotuotteiksi (esim. Lappia ammattiopisto kouluttaa tällä hetkellä). Muuruveden ympäristö on säilyttänyt rauhallisen maaseutumaisuuden, minkä vuoksi se sopii hyvin kasvavan luomuviljelyn ja lähiruuan tuottamisen kehittämiseen. Terveellisuuden ja puhtauden arvostus elintarviketuotannossa nousee koko ajan. Hyvinvointipalvelut liittyvät kiinteästi puhtaiden elintarvikkeiden tuottamiseen. Kuopion kaupungin uudessa strategiassa nähdään kaupunki edelläkävijänä terveys-, ympäristö- ja hyvinvointiosaamisessa, korostetaan ainutlaatuisia ympäristöä sekä asetetaan tavoitteeksi myös myös lähi- ja luomuruuan käytön edistäminen elintarvikehankinnoissa. Nämä toteutuisivat hankkeessa.

Hyvinvointipalveluiden liittäminen kokonaisuuteen toisi luonnollisella tavalla mukaan myös matkailun. Liittämällä toimintaan erilaisia hyvinvointipalveluita, mitkä mahdollisimman pitkälle perustuisivat puhtaisiin, luonnosta tuotettuihin raaka-aineisiin, saataisiin toimintaa ympäri vuoden toimivaksi. **Matkailun** mahdollisuudet Muuruvedellä ovat laajat, kalastuksen, vesistö- ja luontomatkailun kehittäminen ja infran rakentaminen toisi mahdollisuuksia matkailuun ja paikallisten työllistymiseen ja hyvinvointiin, samoin talviliikunnan kehittäminen. Tällä hetkellä Muuruveden laajimpana vahvimpana matkailun kehittäjänä kestävä kehityksen periaatteella toimii Kivennavan matkailuyritys, mikä olisi

tärkeä yhteistyökumppani. Kivennavan toiminta perustuu lähiruokaan ja pitkälti myös luomutuotteisiin, mikä osaaminen olisi kyläkeskukselle suuri voimavara. Lisäksi lähiympäristön matkailukohteista Tahko on keskeinen yhteistyökumppani matkailun kehittämisessä.

Alueella on myös useita retkikohteita, joilla on maineikas historia, joiden opastukseen on jo osaajia ja nuorten koulutus tehtävään tulisi mukaan automaattisesti. Matkailun kehittäminen koko Koillis-Savon alueella on hyvin pirstaleista ja täten saataisiin luotua uudenlaisia, kestäville kehitykselle rakentuvia, tämän päivän kuluttajien odotuksiin vastaavia, matkailu- ja hyvinvointipalvelukokonaisuuksia. Kuopion kaupunki kohdentaa tulevana vuosina matkailun markkinointia Aasian laajoille markkinoille, joten Muuruveden ja Koillis-Savon terveellisyteen ja puhtauteen perustuva matkailutoiminta olisi kuin ”kuin heillekin luotu”. Vaikka Muuruvesi toimisi kyläkeskuksena, olisi verkostot ulottuvia myös Juankosken toimijoihin ja rikkaaseen, ruukkiympäristönä poikkeuksellisesti edelleen nähtävissä ja koettavissa olevaan historiaan (Ruukkiperintöön liittyviä kehityspotentiaaleja ei tässä vaiheessa ole vielä kartoitettu).

Juankosken maaseutuohjelmassa korostuvat identiteetin luominen, kehittämisen painopistealueiksi nähdään elävä kylä, Ekokylä, biotalous ja bioenergia sekä korostetaan vahvaa kulttuuriperinnettä. Näitäkin painotuksia hankkeemme sisältää laajasti.

”Keskus” toisi myös paikallisille yrittäjille (luomuviljelijät, puutarhayritykset, hyvinvointialan yrittäjät, luonnontuotteiden markkinoijat) mahdollisuuden laajentaa toimintaansa ja olla aktiivisesti mukana toiminnan kehittämisessä sekä luoda yhteistä verkostoa, mm. opiston hyväkuntoinen konehalli mahdollistaisi paikallisille yrittäjille toimitilaa.

Palvelupisteet esim. terveydenhoitajalle, postille, sosiaalityöntekijälle olisivat tarpeellisia erityisesti kyläläisille, mutta myös hyvinvointipalvelut voisi palveluja hyödyntää.

Muuruveden valintaa pilotiksi puoltaa jo nyt Kyläyhdistyksen ja Jyskeen aktiivisen toiminnan tuloksena saavutettu moderni kylätalo ja prosessin mukana tiivistynyt yhteisöllisyys. Konkreettisia yhteistyökumppaneita löytyy jo olemassa olevista alueella toimivista yrityksistä, joiden toimintamallit sopivat hyvin edellä kuvatunlaiseen toimintaan. Nykyisen opiston lisäksi kylällä toimii hyvinvointipalveluyrittäjiä, jotka toimivat Helahoidon yhteydessä, puutarhayrittäjät, Topin luomumaatila yritys, Kivennavan matkailuyritys, Kartanoravintola Kaijala, Olavi Hiltusen luomutila, opiston opetusmaatilan ostaneet Kaire ja Samuel Hallikainen, paikalliset maataloustuottajat, huoneistohotelli Teekki ja Attendon omistama Muurutvirran hoivakoti ja maatalousopisto on luvannut järjestää tarvittaessa jatkossakin koulutusta kylällä. Tämä jo olemassa olevaa ja varmasti Tahkon, Juankosken ja lähialueiden suunnalta löytyy yhteistyökumppaneita, kunhan tilannetta aletaan kartoittaa. Kaupungin, Muuruvedellä asuvan yritysneuvojan ja projektityöntekijöitten kanssa tehtävä jatkuva yhteistyö olisi tarpeen kokonaisuuden luomisessa. Yhteisöllisyys ja aktiivisuus ovat Muuruveden asukkaiden voimavara, siihen on hyvä perustaa kylän elinvoimaisuutta lisääviä kehittämishankkeita. Tässä hankkeessa lähdettäisiin vanhaa kulttuuriperinnettä ja luontoa kunnioittaen luomaa uutta kestävään kehitykseen perustuvaa toimintaa.